

Az irányított betegellátás hatása a munkacsoportok munkájára

A kutatók arra is szerettek volna választ kapni, hogy mennyiben változtatta meg a szervezetek munkáját az irányított betegellátás rendszere.

A válaszolók nagy többsége (64%) szerint nem változott a betegek száma az irányított betegellátás hatására, 15% számolt be a betegszám csökkenéséről, 17% annak növekedéséről, 4% nem tudott válaszolni.

A válaszolók 77%-a vélte úgy, hogy az elmúlt öt évben nőtt az irányított betegellátás alá tartozó pácienseik száma, 9%-a nem észlelt ilyen változást, míg 14% nem tudott véleményt alkotni.

Megoszlottak a vélemények arról, hogy hogyan befolyásolta az irányított

betegellátás a szervezetek szolgáltatásait: 40% nem észlelt változást a szolgáltatás minőségében, míg 49% szerint negatív hatással volt rá. Csupán 7% nyilatkozott úgy, hogy kedvező változást eredményezett a rendszer bevezetése, 4% nem tudott véleményt alkotni.

A válaszadók 42%-a szerint az irányított betegellátás hatására minimálisan vagy egyáltalán nem változott a szervezetek munkakörülménye. A változásokról beszámolók 16%-a abban látott különbséget a finanszírozás terén, hogy a biztosítótársaságok gyakran megtagadják a költségek megtérítését. Egy válaszoló így fogalmazott: „néhány biztosító társaság visszautasítja a kiadások finanszírozását arra hivatkozva, hogy a bántalmazott betegek kivizsgálása igazságügyi orvosi tevékenység, ezért azt igazságügyi szerv hi-

vatott finanszírozni.” A megkérdezettek majdnem harmada (27%) számolt be arról, hogy az irányított betegellátás rendszere miatt megnőtt a papírmunka és kevesebb idő jut a betegekre.

Összességében úgy vélték, hogy a rendszer hatására körülményesebbé vált a betegek kezelése. Sokan említették, hogy az engedélyekért való harc és a hivatalos kérelmek ügyintézése miatt csökkent az érdemi munkára jutó idő, és ezzel együtt a szervezetek kapacitása és bevétele. Egy válaszoló szerint a mentális betegek esetén jelentősen csökkent az engedélyezett egészségügyi szolgáltatások száma. Egyik megkérdezett így foglalta össze az irányított betegellátás hatását: „megtanultuk, hogy MINDIG kérni kell előzetes hozzájárulást a szolgáltatás nyújtása előtt.”

Krámer Veronika

Erre tartunk!

– BESZÁMOLÓ A 2004. OKTÓBERÉBEN, BUDAPESTEN RENDEZETT NEMZETKÖZI HELYREÁLLÍTÓ IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁSI KONFERENCIÁRÓL –

„A helyreállító igazságszolgáltatás helyzete Magyarországon. Merre tartunk?” címmel helyreállító igazságszolgáltatási konferenciát rendezett 2004 októberében Budapesten az Európai Fórum az Áldozat-Elkövető Mediációért és Resztoratív Igazságszolgáltatásért; a Család, Gyermekek, Ifjúság Kiemelten Közhasznú Egyesület társszervezésében, a Magyarországi Közösségi Szolgálatok Alapítvány és az Országos Kriminológiai Intézet támogatásával.

A konferenciára mintegy 300, a helyreállító igazságszolgáltatás eszméje és gyakorlata iránt érdeklődő, vagy azt alkalmazó szakember és civil érkezett Európa valamennyi országából. A konferencia fő célkitűzése az volt, hogy segítse a helyreállító igazságszolgáltatási technikák kelet-európai elterjedését, hiszen régióinkban még mindig kemény harc folyik a helyreállító igazságszolgáltatás megfelelő jogrendszerbeli, jogalkalmazási helyének megtalálására, a közvélemény és a szakemberek tájékoztatására és a büntető igazságszolgáltatási rendszer befolyásolására. Ahogyan azt – a konferencia résztvevőire, és a helyreállító igazságszolgáltatás kelet-európai helyzetére utalva – Herczog Mária, a konferencia egyetlen plenáris előadásán elmondta, „az 1989-1990-es rendszerváltozásokat követően, és most az Európai Unió bővítésével, a határok nyitottabbá válásával egyre több területen tapasztalható a különböző kultúrák, társadalmak, jogrendszerek szembenállása, éles különbözősége. Az eltérő történel-

mi fejlődés, a szociológiai differenciák, a kontinentális és angolszász jogrendszer alapvető különbsége és mindennek eredményeként az „élet” eltérő felfogása mind-mind megkérdőjelezi Európát, de még a kisebb európai régiók (így Kelet-közép Európa) egységét is. Kérdés, hogy ezek a fejlődésbeli különbségek, az eltérő utak, a centrum és a periféria szembenállása hogyan befolyásolja az egyes univerzális (globális?) értékek, intézmények átvételét, adaptálását. Olyan-e a történelem, mint a gyermek fejlődéslelet, amelyben minden egyes stáción át kell menni, és így csak az organikus fejlődés elfogadható. Vagy „megspórolhatóak” egyes lépcsőfokok, tanulhatunk mások példájából, és csak az adaptáció mikéntje, formája a kérdés – az befolyásolja a fejlődés sikerét?”

A konferencia mindhárom napján a kiscsoportos munkáké, a workshopoké volt a főszerep. Az érdeklődők részt vehettek videofilm vetítésen, ahol például a mediáció „démonjairól” beszélt Negrea Vidia, az áldozat-elkövető mediáció gyakorlatát

mutatta be Ausztria példáján Christa Pelikán, a helyreállító igazságszolgáltatás és a büntetőeljárás jog érintkezési pontjait kereshették a norvég Gordon Petterson vezetésével. De beszélhettek a résztvevők olyan szakemberekkel is, akik olyan esetekben mediálnak, amelyekben a mediáció lehetőségét hazánkban egyértelműen elutasítja a politika, a jogalkotók és egyes civil mozgalmak is. Így például családon belüli erőszak, szexuális bántalmazás / nemi erőszak, genocídium (tömeges emberirtás), elítéltek és áldozataik közötti mediáció esetében.

A konferencia egészére jellemző volt a gyakorlati ismeretekre való koncentráció, és az a törekvés, hogy elkerüljék a nyugat-európai modellek kizárólagos átvételére való „buzdítást”. A konferencia szervezői felismerték, hogy a „nyugati modellek” beáramlásának, a tételes jog radikális demokratizálódásának, és a kapitalista mentalitás igen gyors elterjedésének eredményeként megváltozott kelet-európai társadalmak maguk alakították ki az igazságszolgáltatással szembeni elvárásaikat, és a régió resztoratív modelljei erre reflektálnak. Nincs két egyforma fejlődésű, nyitottságú, igazságszolgáltatási rendszerű állam Kelet-Európában. Nincs két olyan ország, amely hasonló módon, vagy hasonló mélységben nézett volna szembe múltjával. A magyar tapasztalatok szerint a szembenézés akadálya a nómenklátúra továbbélése, és a „mindenki kollaboráns volt” érzése. Ennek hátterében állhat, hogy Magyarország (a volt Jugoszláviával együtt) a térség „legvidámabb barakkja”, és ezzel (a szinten tartott élet-színvonalal, és juttatások minimális, de elérhető szintjével, pl. az utazások terén) korrumpálta az egész társadalmat. Ezt továbbgondolva válik felismerhetővé: törvényszerű volt, hogy a kelet-közép európai térségben a csehek és a lengyelek haladnak az élen a resztoratív igazságszolgáltatási módszerek adaptálásában. Az ő történelmi, társadalmi előzményeik között a legerősebb a polgári öntudat és önrendelkezés eszméje. A volt NDK számára egyértelmű volt az NSZK jogrendjének átvétele, az adaptáció mégis nehéz és kudarcokkal teljes volt (lásd: szociális szektor átalakítása).

Vitathatatlan azonban, hogy az egyedi társadalmi, politikai fejlődés mellett az egyes kelet-európai országokban meghonosított resztoratív igazságszolgáltatási technikák kialakulásában alapvető befolyása volt a nemzetközi szervezeteknek, nemzetközi normáknak (ajánlásoknak, egyezményeknek, egyezségokmányoknak, akcióterveknek), de meghatározta az egyes országok adaptációs készségét, hajlandóságát a tradicionális nemzetközi kapcsolatrendszer is, például Románia és Franciaország, vagy a Balti államok és Skandinávia esetében.

A budapesti helyszínt azért érezték a szervezők különösen szerencsésnek, mert a hazai jogalkotás 2004 nyarától fokozott

érdeklődéssel szemléli a helyreállító igazságszolgáltatási eszközök, technikák európai-, kelet-európai adaptációit, azok sikerét. Hazánkban a resztoratív igazságszolgáltatás helyzetét, elfogadását nehezíti, hogy a korábban bevezetett (egészségügyi, családi jogi, fogyasztóvédelmi) mediációs, helyreállító igazságszolgáltatási technikák nagyon alacsony hatékonyságúak és még a resztoratív igazságszolgáltatással szakemberként foglalkozók számára is az elutasítás egyik érve, hogy más országokban is csak marginális szerepe van ezeknek a technikáknak.

A konferenciát értékelve el kell mondanunk, hogy egyedülálló siker volt ez a három napos rendezvény a helyreállító igazságszolgáltatással foglalkozó európai szakemberek számára, hiszen igen sokrétű, gyakorlatorientált ismeretekkel gazdagíthatták munkájukat. Negatívumként értékelhető azonban a hazai politika és igazságszolgáltatás közönye a rendezvény iránt, a magyar résztvevők alacsony száma, és a média érdektelensége.

A konferencia utolsó napján a csoportmunkákat, workshopokat értékelve Martin Wright, brit szociológus a következőket mondta: *„Kérdéses, hogy akkor lesz-e sikeres a resztoratív igazságszolgáltatás egy országban, ha civil kezdeményezésként és aktív civil közreműködéssel adaptálták, vagy akkor is sikeres és társadalmilag széles körben elfogadott lehet, ha ezt a szerepet átvállalja az állam, vagy valamely állami szervezet (mint például Moldávia esetében a Legfelsőbb Bíróság és a Miniszteri Tanács). Nincs egyedül üdvöztető modell, és ezt ez a konferencia is alátámasztotta a helyreállító igazságszolgáltatási módszerek és adaptációs modellek itt megismerhető, sokszínűségével.”*

Az erőszakmentes kommunikáció elterjedése az igazságszolgáltatásban, a különféle helyreállító igazságszolgáltatási modellek egyre szélesebb körben való alkalmazása a jogszolgáltatás perifériájáról mindinkább középpontba helyezi a resztoratív igazságszolgáltatást. A kutatások alacsonyabb arányú visszaesésről, az eljárás alá vont személyek megelégedettségéről, hosszú távú pozitív hatásokról, az áldozat pszichés megerősödéséről, és az elkövetők változás/változtatás iránti igényéről beszélnek. Ezek az értékek a hagyományos igazságszolgáltatás számára elérhetetlenek, vagy csak alacsony határfokkal megvalósíthatóak. A helyreállító igazságszolgáltatásnak tehát helye, hiánypótló, kompenzáló szerepe van a klasszikus eljárásokhoz képest – minden európai országban, minden európai régióban.

Gyurkó Szilvia

ÉRTESÍTÉS

A Család Gyermek Ifjúság Kiemelten Közhasznú Egyesület évi rendes közgyűlését 2005. április 18-án, 16 órától tartja.

Helyszín: 1027 Budapest, Varsányi I. u. 17.

Napirendi pontok:

1. A Választmány és a Felügyelő Bizottság beszámolója
2. Pénzügyi beszámoló elfogadása (közhasznúsági jelentés)
3. Egyéb.